

YÜZYILLARIN ÖZELLİKLERİ

19.YÜZYIL

Özgürleşen emek

(Ücretli emek)

20.YÜZYIL

Özgürleşen birey

**(İnsan hakları
çağı)**

İnsana verilen değer

İnsana verilen değerin bileşik göstergesi

Hak arama ve
örgütlenme
özgürlüğü

Güvence

Sağlık

DEMOKRASİ

Çalışma hakkı
ve işsizliğin
önlenmesi

Bilme hakkı

Gelir düzeyi

YÜZYILLARIN ÖZELLİKLERİ

21.YÜZYIL

Örgütleşen birey

(STK çağı)

Bireyin örgütleşebilmesinin önündeki
en büyük engel :

YOKSULLUK VE İŞSİZLİK

**“Güneydoğu Anadolu Bölgesi
Kalkınma Planı Kapsamında
Bölgedeki Sivil Toplum Kuruluşlarının
Saptanması ve Değerlendirilmesi”
Araştırması**

(Ocak – Mart 2001)

Araştırmayı İsteyen kuruluş :

GAP İdaresi Başkanlığı

Uygulayıcı Kuruluş :

Fişek Enstitüsü
Çalışan Çocuklar
Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı
(ulusal ölçekte bir hükümet dışı kuruluş)

www.fisek.org/proje_gap.php

**Yerel İlişkiler ve Ortam Hazırlamadan
Sorumlu Kuruluş :**

Diyarbakır Sanatçılar
ve
Edebiyatçılar Derneği
(yöresel ölçekte bir hükümet dışı kuruluş)

AMAÇ

Kısa Erimli Amaç :

GAP bölgesindeki toplum örgütlerinin

- Özelliklerinin saptanması
- Sosyal kalkınma doğrultusunda birlikte çalışma olanaklarının ortaya çıkarılması
- Desteklenmeleri için stratejiler geliştirilmesi

AMAÇ

Uzun Erimli Amaç :

GAP bölgesinde ,

- Toplum örgütlerinin, sosyal kalkınma doğrultusunda çalışabilmeleri ve birliktelikler kurabilmeleri için desteklenmeleri
- İnsana dönük çalışmalarda toplum örgütlerin en etkin biçimde kullanılması konusunda model çalışmalar üretilmesi
- STK ve sosyal kalkınmayı hedefleyen sosyal devletin buluşması

AMAÇ

Uzun Erimli Amaç :

GAP bölgesinde ,

- Üretilcek model çalışmalarla, örnek uygulamalar oluşturmak.
- Bu örnek uygulamaların alınan derslerle ülke düzeyinde yaygınlaştırılması

Çalışmamız sırasında, 7 il toplantısı
ve 1 bölge toplantısı sonunda,
213 toplum örgütü (STK) ve
313 odak kişi ile görüşülmüştür.

NEDEN İL TOPLANTILARI?

- Görüşlere ve katılıma önem verildiğinin gösterilmesi
- Yürütülen ve uzun erimde de yürütülmesi istenen bir çalışmanın tanıtılması
- İleri evreler için tanışıklıklar kurmak ve öneriler toplamak
- Coşku aşısı
- Paydaşların katkılarıyla kavramsal çerçeveyi geliştirmek
- Bilgi formlarının doldurulmasını sağlayarak, çalışma zeminini daha iyi tanımak

KATILIMCI STK'LARIN TESCİL BİÇİMİ

STK'NIN TESCİL BİÇİMİ	TOPLAM SAYI	YÜZDE
Dernek	91	43
Vakıf	33	16
Meslek Odası	39	18
Sendika	25	12
Kooperatif	1	-
İş örgütü	4	-
Yerel insiyatif	5	-
Spor kulübü	13	6
TOPLAM	211	

KATILIMCI STK'LARIN TESCİL BİÇİMİ

STK'NIN TESCİL BİÇİMİ

Dernek

Vakıf

Meslek Odası

Sendika

} Toplam
%89

Kanımızca

STK'lar üç kümede sınıflandırılmalıdır :

1. Meslek temelli örgütlenmiş olan STK'lar
2. Konu temelli örgütlenmiş olan STK'lar
3. Devlet işlevlerine destek olmak amacıyla oluşturulmuş olan STK'lar

KATILIMCI STK'LARIN ÖRGÜTLENME AMAÇ ve BAĞLANTI YELPAZESİ

Örgütlenme Amacı	Tek başına çalışan	Bölge-dışı bağlantılı ya da şube biçiminde çalışan	TOPLAM
Meslek temelli	10 (% 12)	73 (% 88)	83
Konu temelli	72 (% 72)	28 (% 28)	100
Devlet işlevlerine destek temelli	14 (% 64)	8 (% 36)	22
TOPLAM	94 (% 44)	119 (% 56)	213

* Satır yüzdesi alınmıştır.

TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN GÜÇ GÖSTERGELERİNDEN BAZILARI

- BÜRONUN KULLANIM BİÇİMİ
- BÜRONUN AÇIK TUTULDUĞU
ZAMAN DİLİMİ
- BÜRONUN YAPILACAK TOPLANTILAR
İÇİN ALABİLECEĞİ KİŞİ SAYISI

BÜRONUN KULLANIM BİÇİMİ

STK'LARDA BÜRO KULLANIMI	SAYI	YÜZDE
Yok	17	7
Ortak	68	29
Tek	152	64
TOPLAM	237	100

BÜRONUN AÇIK TUTULDUĞU ZAMAN DİLİMİ

ZAMAN DİLİMİ	SAYI
Hergün	171
Kısmen	10
TOPLAM	181

BÜRONUN YAPILACAK TOPLANTILAR İÇİN ALABİLECEĞİ KİŞİ SAYISI

BÜRONUN BÜYÜKLÜĞÜ	SAYI
- 15	16
16 +	134
TOPLAM	155

STK'lar güçsüzlükleri ile başedebilmek için dört yola başvurabileceklerini düşünüyorlar :

	SAYI	YÜZDE
1.Elele vererek güçlenmek	109	(% 35)

- STK'ların işbirliği yapması
- Toplumsal bilinç
- Dayanışma yardımlaşma
- Konfederasyon oluşturma
- İletişimin artırılması

STK'lar güçsüzlükleri ile başedebilmek için dört yola başvurabileceklerini düşünüyorlar :

SAYI YÜZDE

2. Kendi olanaklarını geliştirerek güçlenmek	66 (% 21)
---	------------------

- Üye kazanımı ve aydınlatılması
- Basının kullanılması ve yeterli tanıtım

STK'lar güçsüzlükleri ile başedebilmek için dört yola başvurabileceklerini düşünüyorlar :

	SAYI	YÜZDE
3.Bir otoritenin yardımıyla güçlenmek	69	(% 22)

- Yerel yönetim ve devlet desteği
- Uluslararası kuruluşlar
- Yeterli finans kaynağı istemi

STK'lar güçsüzlükleri ile başedebilmek için dört yola başvurabileceklerini düşünüyorlar :

SAYI YÜZDE

4. STK'ları çevreleyen koşulların düzeltilmesi

39 (% 13)

- Demokratikleşme ve demokratik ortam
- Yasaların düzeltilmesi

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

1. Kendisi dışındakilerin sorunlarıyla ilgilenme nedenleri

• Toplumsal sorumluluk	% 60
• Tarihsel, kültürel ve doğal çevreye duyarlılık	% 12
• Boş zamanları değerlendirmek	% 11
• Bireysel ve toplumsal kimlik kazanmak	% 5
• Diğer	% 11

Yavaş yavaş STK'lar arasında
“söz”ün ötesinde “uygulama”
düşüncesi öne çıkmaktadır.

STK'ların yürüttükleri uygulamalar şu başlıklar altında toplanabilir :

- Eğitim ve kültürel etkinlikler 92 (% 32)
- Toplumsal duyarlılığın ve bilincin yükseltilmesi 43 (% 15)
- İstihdam yaratıcı ve işsizliği önleyici çalışmalar 37 (% 13)
- Sosyal çalışmalar almaktadır. 23 (% 8)

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

STK'ların,
sorunlarının çözümümlenmesini ve
toplum yararına birlikte çalışmalarını
engelleyen etmenler :

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

STK'ların, sorunlarının çözümümlenmesini ve toplum yararına birlikte çalışmalarını engelleyen etmenler :

- Yasal ve bürokratik engeller % 17
- STK'ların sağlıklı örgütlenmeleri (örgüt içi demokrasinin olmaması, kariyerizm) % 15
- Finansal kaynak yetersizliği % 10
- Örgütlerde siyasetten uzak durulmaması % 9
- Toplumsal duyarlılığın ve bilincin eksikliği % 8
- Demokratikleşme ve demokratik ortam % 7
- Örgütlenme bilincinin yetersizliği % 6

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

STK'ların, sorunlarının çözümümlenmesini ve toplum yararına birlikte çalışmalarını engelleyen etmenler :

• İletişim yetersizliği	% 6
• STK'ların aralarında işbirliği olmaması	% 5
• Siyasal ve ideolojik engeller	% 4
• Yeni üye kazanımı	% 4
• Eğitim kültür	% 4
• Geleneksel baskılar (feodal yapı)	% 2
• Diğer	% 4

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

Toplum örgütlerinin (STK) sorunlarının çözümülenmesinde ve toplum yararına çalışmaların bu örgütlerin birlikteliklerinin kurulmasını engelleyen etmenler :

- Yasal ve bürokratik engeller % 17

Paydaşların,
“demokratik ortamın geliştirilmesi”,
“korku ve korkutmanın kaldırılması”
söylemleri ile tanımladıkları ortamın
ve bürokrasinin STK’ları olası bir
tehdit kaynağı olarak gören
yaklaşımlarının aşılması gerekir.

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

Toplum örgütlerinin (STK) sorunlarının çözömlenmesinde ve toplum yararına çalışmaların bu örgütlerin birlikteliklerinin kurulmasını engelleyen etmenler :

- STK'ların sağılıksız örgütlenmeleri % 15
(örgüt içi demokrasinin olmaması, kariyerizm, yoz toplum örgütlenmesi)

Özellikle bir dıranitele tino lgenışık
Böge toprantışınca,
sıkıyıkla vonta dıkak kılaklı böreütlenmeler
STK'ların mızda alınması ve ağış, etmesi
avevresinde gelişen örgütlenmeler ve
gerekten örgütlenme tıpten mden bir
araçlar pırdılgan dıfakale yitlenir dırgönüllü
olarak mterlenmişlerdir.
(ya da mürid) çekmektedirler.

AŞILMASI GEREKENLER:

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

Toplum örgütlerinin (STK) sorunlarının çözümlenmesinde ve toplum yararına çalışmaların bu örgütlerin birlikteliklerinin kurulmasını engelleyen etmenler :

- Finansal kaynak yetersizliği % 10

STK'LARIN FİNANSMAN SAĞLAMA YÖNTEMLERİ

Finans kaynağı	Aidat	Bağış	Sosyal Faaliyet	Yerel ya da devlet katkısı	Proje geliri	Kurs Eğitim	Taşınmaz geliri	Hizmet	TOPLAM
SAYI	136	114	60	20	15	12	6	8	371
Yüzde	37	31	16	5	4	3	2	2	%

YAPILMASI GEREKENLER :

Toplum örgütlerinin (STK), sosyal kalkınmanın vazgeçilmez bir aracı olduğu ve kalkınmanın insanlarla birlikte içinin doldurulması gerektiği, hem bölge halkına ve hem de bürokrasiye anlatılmalıdır.

YAPILMASI GEREKENLER

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

Sorunlarının çözümlenmesinde ve toplum yararına çalışmalarda STK'ların birlikteliklerinin sağlanması için yapılması gerekenler :

- STK'lar arasında diyalog ve işbirliği kurulması % 30
- Aynı amaçları olan STK'ların ortak çalışması % 12
- Demokratik ortam, toplumsal bilinç ve duyarlılık % 11
- Finans kaynağı % 7
- Eğitim kültür % 7
- Yasal ve bürokratik engeller % 6
- STK'lar topluma anlatılmalı (Basından yararlanma) % 3

YAPILMASI GE REKENLER

ODAK KİŞİLERLE GÖRÜŞME SONUÇLARI

(Bir odak kişi sorulara birden fazla yanıt verebilir)

Sorunlarının çözümlenmesinde ve toplum yararına çalışmaların toplum örgütlerinin (STK) birlikteliklerinin sağlanması için yapılması gerekenler :

- Platformlar kurulmalı % 3
- Koordinasyon % 2
- Toplumdan yardım istemeli ve bilinçlendirilmeli % 2
- Yerel yönetim ve devlet desteği % 2
- Siyasete katılmak % 1
- Maddi yardımlaşmanın ortak kullanılması % 1
- Diğer % 9

Toplum örgütlerinin gereksinmelerini
en iyi kendileri bilir.

Toplum örgütlerinin
“başarı örneklerine”
gereksinimleri var.

Eğitim ve danışmanlık desteğine
gereksinimleri var.

Ortak çalışmalarla
birbirlerine güvenmeye
gereksinimleri var.

Her müdahale programında
olduğu gibi
hangi örgütlere öncelik verileceği
saptanmalıdır.

Sosyal kalkınma amacına katkıda bulunmaya en elverişli olan örgütler, “konu temelinde” kurulmuş olanlardır.

Kaldı ki, STK’ların güçlendirilmesi düşünüldüğünde de, en az katkıyla en çok yarar sağlanabilecek, paydaş örgütü tipi de “konu temelli” olanlardır.

Konu temelinde örgütlenmiş STK'LAR hedef grup olarak seçilmiştir. Nedeni :

- Çoklukla amaçları gereği üretime dönük (işe vuruk) çalışabilmeleri
- Küçük gruplarla yakın ilişkiler kurabilmeleri dolayısıyla sosyal devletle toplum arasında köprü oluşturmaları
- Devlet işlevini desteklemek amacıyla kurulan” vakıflarla bazı konularda işbirliği oluşturmalarının olanaklı olması

Konu temelinde örgütlenmiş STK’LAR hedef grup olarak seçilmiştir. Nedeni :

- “Özgüven geliştirme, kendine rol biçme, kimlik bilinci, yasalar karşısındaki durumları, insan ilişkileri, dayanışma gereksinmesi ve toplumda duyarlılık oluşturma yöntemleri”nde eğitime ve desteğe gereksinimleri olması,
- “Örgütler arası işbirliği ve günöbirlik + dar açılı politikalardan kurtulmaları” için yönlendirilme gereksinimleri olması.

“Konu temelinde paydaş örgütlenmesi”ne eğilindiğinde, şu konular özendirilebilir:

- Dezavantajlı konumları ile sosyal politikalarda öne çıkan kadın, çocuk-genç ve özürlüler
- İstihdam” ve “yoksulluk” sorunlarının aşılması için araç olarak STK’ların kullanılması

Konu temelli STK'lar
arasında bir destek ve
dayanışma ağının örülmesi,
aynı zamanda “kentli değer”lerin
yaygınlaşmasının da
güvencesidir.

BİR MODEL ÖNERİSİ :

KENTLİ EVİ

KENTLİ EVİ

“Kentli Evi”nin hem topluma
kendi sorunlarını çözebilme konusunda
bir umut olabilir; hem de
sorunların çözümünde bir kaldıraç görevi
yapabilir.

KENTLİ EVİ

- **D**ezavantajlı grupların korunmasını
(çalışan çocuklar, kadınlar, özürlüler vb)
- **K**ızların meslek edinmesini ve konumlarını
geliştirmelerini
- **P**aydaşların toplumsal kurumlardan
yararlanmayı öğrenmelerini
- **Y**eni yeni toplum örgütleri kurmalarını
- **V**arolan STK'ları geliştirip güçlendirmeyi
hedeflemektedir.

KENTLİ EVİ

“Kentli Evi” modelin uygulanmasından beklentiler şöyledir :

- 1.Kentli değerler daha geniş bir toplum kesiti tarafından benimsenmiş olacaktır.
2. Her Paydaş, hak ve yükümlülüklerini bilecektir.
3. Bu değerlerin yaygın kabulü, insan hakları konusunda hızla yol alınmasını ve bu da toplumsal üretkenliğin ve dönüşümün hızlanmasını getirecektir.

KENTLİ EVİ

“Kentli Evi” modelin uygulanmasından beklentiler şöyledir :

4. Gelecek kuşakların (kız, erkek) daha eşitlikçi, daha nitelikli ve çok-yönlü ve dünyadaki yerini bilerek yetişmesi sağlanacak ve bu onlara istihdam kolaylıkları getirecektir.

5. Çocuklar ve gençler, kişiliği güçlendirilmiş, özgüvenli ve birlikte iş yapabilen, oyun kurabilme yetisinde, tekdüze olmayan bir birey özellikleri kazanmaları tasarlanmaktadır. Bunun yanı sıra, çalışmalara katılan ailesinin de belirli ölçülerde onu anlayabilecek ve onun tutum-davranışlarına ayak uyduracak ölçüde eğitilmiş olması beklenmektedir.

KENTLİ EVİ

“Kentli Evi” modelin uygulanmasından beklentiler şöyledir :

6. Yeni Paydaşların ve çocuklarının, toplum örgütler yolu ile örgütlü mücadelelere katılımları sağlanmış olacaktır.

KENTLİ EVİ

“Kentli Evi” kapsamında yürütülecek çalışmaları 5 noktaya toplayabiliriz :

1. Çocukların çalışma yaşamından uzak tutulması
2. Kız çocuklarının kimlik ve meslek eğitimi
3. Annelere yönelik “yaşam desteği” çalışmaları
4. Yurttaşların toplumsal kurumlardan yararlanmalarını öğretme
5. Örgüt bilincinin ve örgütlenme düzeyinin geliştirilmesi

KENTLİ EVİ

KENTLİ EVİ'NİN BÖLÜMLERİ VE HEDEF KİTLELERİ

1. Meslek Kazandırma Bölümü
2. Yaşam Desteği Bölümü
3. Çocuk Kimliğini Geliştirme Bölümü
4. Danışmanlık ve Yönlendirme Bölümü
5. Yönetim ve Denetleme

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

1. Meslek Kazandırma Bölümü

- Bilgisayar sınıfı
- Yabancı dil laboratuvarı
- Teknik resim – grafik çalışması
- Diğer derslikler
- Yurttaşlık bilgisi dersleri

Genç kızlar

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

2. Yaşam Desteği Bölümü

Anneler

- Küçük çaplı üretim birimi
- Eğitimi birimi (koruyucu hekimlik, anne-çocuk sağlığı, beslenme, çevre sağlığı, hukuk vb)
- Söyleşi ve uzman ağırlama

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

3. Çocuk Kimliğini Geliştirme Bölümü

Çalışan
Çocuklar

- Müzik odası
- Resim atelyesi
- Spor odası
- Tiyatro ve psiko-drama odası
- Satranç vb oyun odası
- Kütüphane ve okuma odası
- Video-DVD-TV odası
- Yaz kampı
- Yurttaşlık bilgisi

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

4. Danışmanlık ve Yönlendirme Bölümü

- Hukuk
- Sağlık
- Sosyal hizmetler
- Psikolojik danışmanlık
- Kadın sorunları danışmanlığı
- Yurттаşlık bilgisi

Tüm yeni
Paydaşlar

KENTLİ EVİ

BÖLÜMLER

HEDEF KİTLE

5. Yönetim ve Denetleme

- Yönetim ve denetim bilincinin geliştirilmesi
- Yeni yeni toplum örgütlerinin kurulmasının özendirilmesi ile bu yapıların yönetim mekanizmasına katılması

Yerel yönetimler

(belediyeler, il özel idareleri vb)

Gönüllü kuruluşlar

Tüm yeni Paydaşlar

TEŞEKKÜRLER